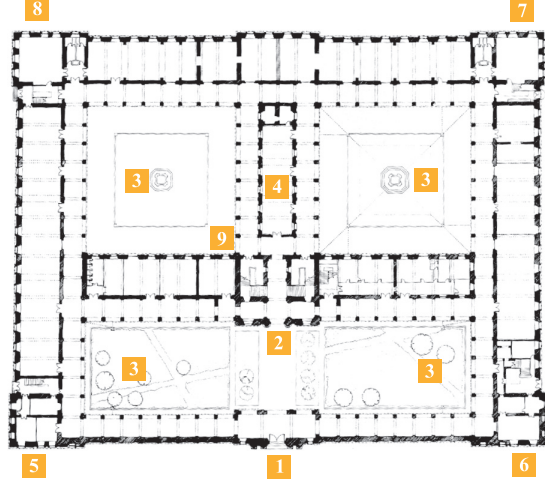

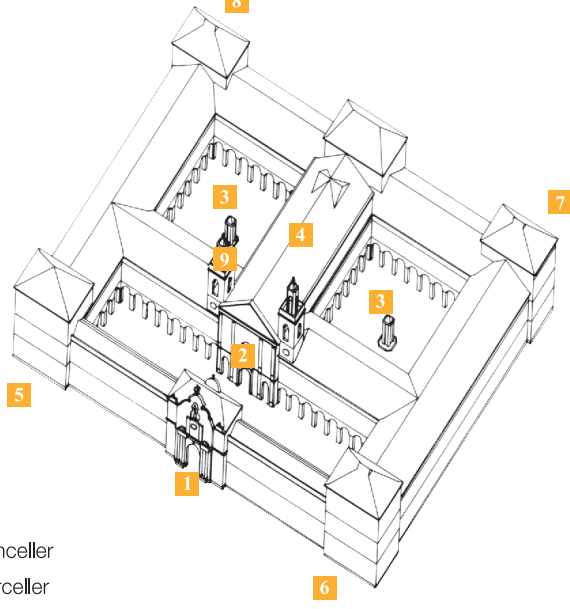
Cervera · la universitat

guia del monument

PLÀNOL

1	Façana principal	6	Torre del Cancellier
2	Façana interior	7	Torre del Carceller
3	Patis interiors	8	Torre dels Conserges
4	Paranimf de la Universitat	9	Presó
5	Torre del Jutge		

CRONOLOGIA

1717- Reial Decret d'Erecció de la Universitat

1728- Primers estatuts

1730- La Santa Seu reconeix els estudis universitaris de Cervera

1765- La Universitat perd el monopoli dels seus estudis

1809-1814- Tancament de la Universitat a causa de la Guerra del Francès

1820-1823- Tancament universitari per l'aixecament liberal

1842- Trasllat definitiu de la Universitat a Barcelona

2000- Inici de les obres de restauració

CARACTERÍSTIQUES

Carles II, darrer rei espanyol de la casa d'Àustria, mor l'any 1700 i en el seu testament deixa com a hereu de tots els dominis espanyols Felip d'Anjou, nét del rei francès Lluís XIV, conegut com el rei Sol. El nou rei, amb el nom de Felip V, va ser acceptat tant al regne de Castella com a la Corona d'Aragó. Felip V va pernoctar un parell de vegades a Cervera, durant aquestes estades va jurar respectar els seus privilegis i l'any 1702 li va concedir el títol de ciutat.

Anglaterra, que capitanejava les nacions contràries al predomini dels Borbons, proposava com a successor al tron espanyol Carles d'Àustria, i l'any 1702 s'inicia una guerra europea. Una encertada tasca diplomàtica va donar com a fruit que l'any 1705 la Corona d'Aragó canviés de bàndol. Pel que fa Cervera, hi havia partidaris dels dos prínceps.

Finalitzada la guerra, Cervera, que havia quedat devastada, decideix donar suport als que governaven i envia dos ambaixadors a la Cort amb la missió de convèncer els ministres de Felip V de la seva fidelitat absoluta, amb la finalitat d'obtenir una lògica recompensa. Quan el rei estava decidint on posaria els nous estudis universitaris, algú es devia recordar d'aquests homes que, entre les seves 30 peticions, també demanaven una universitat com la de Lleida.

LA CREACIÓ DE LA UNIVERSITAT

La Universitat va ser concebuda i dissenyada per donar cabuda a tots els estudiants universitaris de Catalunya, ja que Felip V, educat a França, en l'acèrrim centralisme polític que dominava en el país veí, volia posar fi al desgavell d'estudis que hi havia i al control que hi exercia l'església.

Felip V, després de la seva victòria sobre els catalans, va imposar com a dret de conquesta una única seu universitària. Aquesta es localitzaria en un lloc equidistant de les principals ciutats i en una població sense guarnició, per no tenir problemes de revoltes. Cervera s'ajustava a aquestes característiques, encara que com a justificació es va esmentar que la ciutat li havia estat fidel durant tota la guerra.

El Decret d'Erecció es va signar el 14 d'octubre de l'any 1717. Amb tot, la construcció de l'edifici no es va concloure fins 87 anys més tard, l'any 1804. La seva estructura tancada, amb tres patis interiors i torres sobresortides en els quatre angles, remet als enginyers militars que van concebre l'edifici, el primer dels quals fou Francesc de Montauig.

UNA INSTITUCIÓ PROBLEMÀTICA

Des de la seva creació, la Universitat va haver de suportar un gran nombre d'enemics declarats. El primer lloc, la ciutat de Barcelona, que va lluitar sempre per recuperar els estudis universitaris i que, de mica en mica, anava aconseguint el trasllat de les diferents facultats; en segon lloc, la manca de mitjans per poder oferir un ensenyament de qualitat; i finalment, la seva estructura militar, que convertia l'edificació en un lloc estratègic i de defensa en les diferents revoltes del primer quart del segle XIX.

L'any 1842 la Universitat de Cervera va ser traslladada, definitivament, a Barcelona.

polític Joan Prim, l'anatomista Antoni Gimbernat, etc.

Entre els catedràtics mereixen especial menció Josep Finestres i Monsalvo, que va donar als costums catalans l'estructura jurídica moderna, i Raimundo Lázaro de Dou, primer president de les Corts de Cadis de 1812, que va difondre les idees d'Adam Smith en els seus estudis d'economia política.

VISITA A L'EDIFICI

La Universitat és, encara avui, l'edifici de més grans proporcions de Cervera, ocupa una porció de terreny de més d'una hectàrea de superfície. Els seus 115 metres de façana i 95 de lateral suposen una dimensió que no té cap altre edifici de la ciutat.

En els murs exteriors un fris separa els dos pisos de la Universitat: l'inferior, amb plafons separats per rectes motlures, i el superior, amb airosos finestrals. D'aquesta manera es possibilita un estètic joc de llums i ombres quan el sol hi incideix lateralment.

Al capdamunt de la façana principal s'eleva la corona, símbol del poder reial, i sota seu se situa la imatge de la Immaculada, patrona de la Universitat, que presideix l'espai. No han estat restituïts els escuts reial i pontifici situats a cada costat de la imatge i que durant la Guerra Civil van ser extrets del seu emplaçament. La clau de l'arcada de la porta és una grotesca màscara que, pel seu estil, es relaciona amb les gàrgoles de sota la teulada per les quals s'expulsa l'aigua de pluja.

ELS PATIS INTERIORS

Al creuar el primer pati queda al darrere una contraportada de formes corbes que aixopluga un rellotge de sol; mentre que al davant es troba una façana interior emmarcada per dues torres bessones on destaca el timpà esculpit amb alts relleus que representen la saviesa invitant homes de totes les edats a entrar al seu temple. És un conjunt sobri, inspirat en l'escultura clàssica, obra de Jaume Padró. Un gran balcó mostra la destresa del treball de forja dels artesans de la zona.

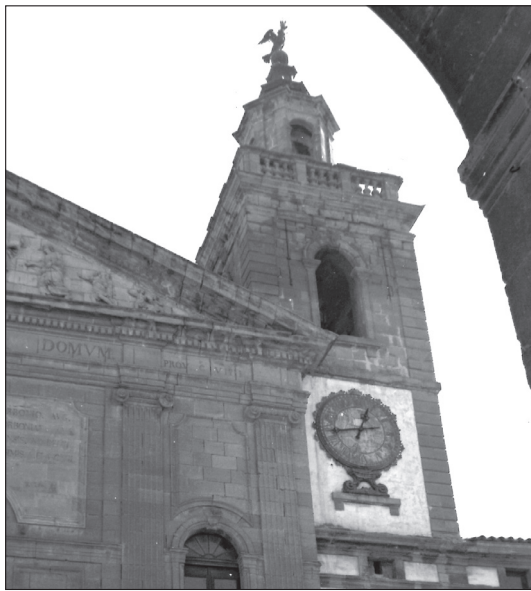
Destacats amb pedra es ressalten tots els elements constructius (el fris que separa el pis superior, els arcs, les mènsules, les claus de les arcades, etc.). Travessant l'espai trobem dos patis interiors amb les seves respectives cisternes coronades per un petit amoret.

EL PARANIMF

En el pis superior, una magnífica porta esculpida en fusta i presidida per l'escut reial i una petita Immaculada proclama que s'està arribant al lloc més important de l'edifici: el Paranimf. Aquest àmbit, dissenyat i esculpit per Jaume Padró, era utilitzat com a capella i com a sala d'actes acadèmics. Els pilars divideixen l'espai en tres naus i just davant de l'altar s'eleva una cúpula sobre petxines (triangles corbs), on se situen els quatre evangelistes amb els seus corresponents símbols i, com si del cel es tractés, uns petits angelets ocupen els espais buits.

EL RETAULE

El retaule de marbres i alabastres és, una vegada més, una lloança a la Immaculada, que a l'esclafar amb el peu dret la serp del mal i a l'eleva-se sobre la mitja lluna de les tenebres esperona els estudiants perquè, amb l'estudi, controlin i dominin de la mateixa manera la foscor de la ignorància. Els símbols que duen els àngels laterals són un cant d'exaltació a la Verge, un l'invoca com a la ciutat sagrada, la Jerusalem celestial, i l'altre explica que la seva virtut és més gran que totes les muntanyes de la terra, per aquest motiu té una petita imatge damunt d'un bloc muntanyós. Als laterals de l'altar es troben, esculpits un a cada costat: l'escut papal, amb franges inclinades, i el reial, amb tots els emblemes de la corona espanyola. Els balcons daurats de damunt les sagristies conserven alguns indicis de les seves antigues gelosies.

ELS ESTUDIS UNIVERSITARIS

Els adversaris sovint han menyspreat la vida intel·lectual que pogués haver-hi a la Universitat de Cervera. Però el cert és que aquesta institució va viure èpoques brillants en les quals es va aconseguir un cert reformisme en filosofia i teologia, potenciant que l'alumnat utilitzés el raonament lògic en l'anàlisi de fets científics.

L'etapa de més esplendor estudiantil va ser a finals del segle XVIII, quan la Universitat tenia prop de 2.000 alumnes. Entre l'alumnat destaquen el químic i naturalista Martí i Franqués; l'escriptor Torres Amat, creador de l'escola de juristes catalans del segle XIX; Martí d'Eixalà, que igual que el filòsof Jaume Balmes, confessor de la reina Isabel II, va ser-ne també professor. Per les aules de la Universitat de Cervera també van passar-hi el poeta Manel de Cabanyes, l'inventor Narcís Monturiol, el

Paeria de Cervera

Generalitat de Catalunya
Departament d'Empresa
i Ocupació

CAT Centres
d'Acollida Turística

Patronat de la
UNIVERSITAT DE CERVERA